

زیرا - بمیان آمد فرار بود از ملاکین و مهره وزارت داخله گندم گرفت بعد ولی هنوز نتیجه نبخشیده آقای رئیس سؤال کرده هیچ ندادند یا چیزی ندادند چون پادشاه شد بلکه مقرر کمی داده اند و مؤتمن الممالک بیان کردند که همه جا قزاق کدشته شده بزملاکین گندم جدا مطالبه میشود ، با آقا شیخ حسین عنوان کردند که محض یادآوری میگویم آن روز وزارت داخله صورت گندمیکه ملاکون داده اند از کمیانی خواسته بود خوب است بکمیانی آن صورت را نوشته بفرستید که رفع قدر بشود همه تصدیق نمودند فرار شد صورت مزبور را کمیانی نوشته بدهد پس از آنها آقای سید حسین چنین اظهار کردند خوب است آن فصلیکه از نظام نامه بلدی باقی است خوانده شده رای گرفته شود که یکماه دیگر فراموش نشده تأخیر نیفتد و مردم گمان کنند که بصره همایونی فرستاده شده جواب داده شد چون صورت نظام نامه بلدی نزد آقای حاجی سید نصرالله است و هنوز نیاپاده اند باشد بعد از آمدن ایشان در این موقع شروع بقرائن امتیازنامه شرکت کاغذ سازی شده در فصول و مواد یکقرائن گردید نهایت مداخله و مباحثه بعمل آمده فراد شد دفته دیگر باشد با حضور خود شرکاء خوانده شود و مجلس ختم گردید .

مذاکرات روز سه شنبه ۹ شهر ربيع الاول ۱۳۳۵
دائرالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۷ و آقای سید محمدتقی قرائت کردند فرار شد دوماده که از نظامنامه بلدی باقی بود قرائت و تصویب شده رای گرفته شود و هموزین لایحه مزبور قرائت و مطرح مذاکره گردد قبل از شروع باین دوام آقای رئیسالتجار چنین عنوان کردند این کمیسیون مایه چهار ماه است معین و منمقد شده چه کار کرده و چه نتیجه بخشیده .

رئیس - کمیسیون مایه کار زیادی نکرده و نمیتواند هم بکنند زیرا که در باب اصلاح جمع بیش از آنکه چندی قبل راپورت داده و در مجلس تصویب شد نیشود اقدامی کرد اما در باب اصلاح خرج بکمیستی از آن باید از طرف دولت اقدام شود و یک مقداری هم از مجلس .

یکی از وکلای اظهار کرد در باب اصلاح مایه مخصوص از بابت خرج بایه تمام و زرا باشد .

رئیس - در اصلاحات خرجی دو صورت دارد یا باید یکی یکی را قلم برداشته تصحیح نمود یا پیش رفت با اینکه درجات عوامی از برای طبقات نوکر معین کرد که کسی بیش از آن اندازه مستحق نباشد و اصلاح اینها همه یک مقداری خالی از اشکال نیست . پس همان طور که آقای حاجی سید نصرالله گفتند بایاید کمیسویی از وزراء و وکلای باشد اصلاح نماینده بایاید بودجه از هر وزارتخانه خواست .

یکی از وکلای اظهار نمود در هر صورت وقت گذشته بایزدوتر اقدام باصلاح مایه بشود تکلیف حکام معلوم گردد و از قرائت یکی از وکلای بقول وکلای کافندی ابراز داشتند حکومت تشکیل بدفته باز مثل ایام سابق حواله سیرومات داده همه همایه بنام حاج محمد تقی آن روز تلگرافی ارائه کردند که

خواهر دفته ملاکین وین تصمیماتی گرفته کرد که بود هزارت دانه نظیر رسیدن کی نظیر چه تکلیفی تمایل کردند اگر مسامحه در ایننگارها نیشد با دارم روز حاکم نیرفت مثل سابق سیرومات بخواهد یکی از وکلای گفته تمام سبب کولای این است که همه حرکتی مایه (باید بشود) ختم میشود دیگر اقدامی در کار نیست .

یکی از وکلای از برای بیان چنین عنوان نمودند درمجلسه مایه و حرف دارم یکی اینکه در دوازده سال قبل که شاه شهبان نور انجمنه مرحوم شد جمع و خرج منلکت صلاوی بود بلکه چیزی هم زیادی بود و حال آنکه آنوقت گمرک یک کرور هم عمل نمیگرد امروز چهار کرور مایه ایی دارد پس علت چیست که امر و زده پنج مکرور از جمع کسر آمده و مایهت اصلاح این خود را باین طرف و آن طرف موزیم عفت این و مجلسی بشود دیگر اینیکه بعد از جمع و خرج مایه را باید وزارت مایه بکنند و به مجلس بفرستند تصویب بکنند اگر چه درست اطلاع ندارم ولی بر روز تلگراف رو سباز دیند که (نومانی) دوس حکم کرد بوزارت مایه جمع و خرج منلکت و تعدیل نمایم بوزارت مایه نوراً تعدیل کرده و بدو پیشنهاد داده اظهار داشت که بعضی خرجهای فوق العاده اتفاق می افتد حالا نمیتوان اصلاح نماید پس بطور آنجا وزارت مایه میتواند مایه را اصلاح نماید اینجا نیشود آخر در دوازده سال قبل بطور بود و حالا چه شده که پنج کسر بر خرج اضافه گشته یکی از وکلای جواب دادند اینجا علت اینست که وزیر مسئول در حقیقت مسئول و مستقل در کار خود نیستند وقتی میگویند مخرج هر کس معلوم شود بیشتر نمیکند مثل اینکه بعضی آنکه مجلس بر کشتن تیولان را تصویب نموده و ولی گرفت شد باز تیول داده میشود و وزارت عالی را میبجویر میکنند که حتماً اصلاح بکنند و یکی دیگر چنین جواب داد که دولت روس پیش از این تیول قانونی بود یک قانونی درست داشتند بجهت آن عمل مایه نوراً اصلاح شد اما اینجا سابق بر این قانونی نبوده و بوجهی صحتی نداشته و از ترکیب وزارت خانهها خبر نداشتند در اینصورت اصلاح مایه اختصاص بوزارت مایه ندارد آن هم در عرض سایر وزراء است باید با توافق همه دیگر مایه را اصلاح شود باز جناب رئیس هرلشورای عنوان کردند که بریروز صحبتی شد در صلح مایه و مطلب جایی ختم شد که وزیر مایه دعوت همه بیایند مجلس و در این باب گفتگو شود و از طرف مجلس هم دعوت شده اطلاع داده اند روز پنجشنبه بیایند باید آنروز اینمطلب را بیان آوردند تکلیف صحیح خواست و یکی از وکلای اظهار کردند که تصور از طرف مجلس است هر مطلبی که عنوان میشود او را دنبال نمیکند و حال اگر میخواهد این عمل مایه بکنند که در حقیقت این اساس مجلس است باید مجلس همه رو به تعقیب نموده هیچ کاری نلظنکنند و وظیفه مجلس اینست تمام دنیای او آتش بگیرد باید این رشته را دنبال کنند بجهت بیست آید بر فرض امری خوب .

بالمطالع اتفاق افتاد انجمن علیحدت تشکیل شود والا تکلیف رسمی مجلس همین امر است یکی دیگر از وکلای اظهار کرد اینکه بگویند تصحیح مجلس است من عقیده ام بر خلاف اینست بلکه مسامحه از طرف دولت است چنانچه تیول لایحه قانونی بر کشتن تیولان داده شد چه نتیجه بشود باز تیول میدهند و میگویند

قش کرور کسر جمع دوازده مایه ده هزار تومان یکسکه داده میشود و در اینصورت صحبت از این شد که این شش کرور خرج اضافه شده از چه راه شده و علت چیست بعضی گفتند تمام مستیری و مواجب و انظار به و مواجب و مخرج فوق العاده شده بعضی جواب دادند که مخرج فوق العاده یکسال دو سال بوده و در عرض نوبت مستیری و غیر هم بعضی مواجها مقطوع و لغت کسر شده و چیز هلی دیگر اضافه گشته و یکی دیگر از وکلای اظهار کرد صدمه سبب این تفاوت بجهت استراضی است که شده حال آن پول چه شد نمیدانم ولی تصمین چهار کرور بر ابراه و اصل این فروش داده میشود و نیز مخرج دولت نسبت سابق مثل سایر ناس تو مقابل سه مقابل شده جواب داده شد صدمه عرج منلکت حقوق قشون است که از زمان مرحوم نایب السلطنه تا حال یک میزان است گفتند از بابت سفراء مخرج زیاد شده جواب دادند در ماه قبل تذکره احداث شده است بالاخره پس از مذاکرات زیاد در این باب آقای رئیسالتجار باز عنوان کرد که عرض من بی نتیجه نامنم عرض میکنم وقت گذشته باید بر ترتیبی هست جمیع خرج منلکت اصلاح شده مساوی شود کی شروع باین کار خواهد شد ؟ رئیس جواب دادند وزارت مایه روز پنجشنبه بیاید باینجا با این ارقام همه تعقیب شود .

یکی از وکلای اظهار داشت دو چیز است باید همه رو به مذاکره شود یکی مسئله تعدیل مایه و یکی اصل مایه یعنی بدهن قشون چنین داده اند که مجلس مانع است از اینکه پول بآنها داده شود و حال آنکه مجلس گفته بود استقراری این چهار کرور را ننمود بعضی خاطر قشون بود که ببقون خودشان بر سنده یکی اظهار کرد که من با واز بلند میگویم دولت حقوق قشون را دو بست و شصت و پنج هزار تومان بوجه صورتیکه بریروز به مجلس دادم داده اند از قرار قبل .

(صد هزار تومان از بابت پیش قسط خراسان و فارس) (صد هزار تومان از بابت تلگراف خانه) (شصت و پنجاه هزار تومان هم بانک داده است) حال در عرض این برات تومانی چهار هزار خرید شده با هفت هزار تومان مواجب وزیر لشکر داده شده و بقشون رسیده نمیدانم یکی دیگر از وکلای بیان کرد دو مجلس بریروز عرض کردم و امروز هم عرض میکنم که این پول داده شده ولی به اکثر قشون رسیده باید از وزارت جنگ تحقیق شود که این پول پیش کیست گرفته شده با فراد قشون رساننده یکی از وکلای اظهار کرد کدام وزارت جنگ شما تا حال هیچ وزارت جنگ را دیده اید اگر مجلس صلاح میدانم یادداشت شده چیزی بوزارت جنگ در اینصورت نوشته شود یکی دیگر از وکلای بیان کرد همین طور یک گفته شد پول داده شده ولی از قرار اطلاع خارجیکه دارم صورتیکه چندی قبل به مجلس داده و دو بست و سی و پنجاه هزار تومان از بابت حقوق قشون نوشته بودند این بر آورد حقوق هشت ماهه قشون بوده آنهم بتصنیف و حال چهار ماه هم تا آخر سال افزوده میشود قشون از بابت این چهار ماهه از بابت نصف آن شصت ماهه طلبکار است و میخواهد و آن دو بست و پنجاه هزار تومان به قشون داده شده جواب داده شد ابتدا اینطور نیست و در آن صورت اکثر حقوق قشون تا آخر سال داده شده ولی دیگر خریدن برات تومانی چهار هزار هفت هزار تومان مواجب وزیر لشکر جزو آن نبوده

اینکه در این هیئت یکی از کلاهی چندین عنوان نمود که ما در آنجا جنک را نمی شناسیم که این تعقیبات را نمایم زیرا که باز می بینم وزارت لشکر و وزارت فورخانه و وزارت خزانه و غیر مست و تمام روی یا کنها مهر وزارت میزنند بهیندر بیا میگویند وزیر مسئول هست نفر است ما هم خوشحال می شویم دیگر در فکر رسمیت آن نیستیم و یکی دیگر بیان کرد چندی قبل با وزیر ماله از بابت عایدات امسال گمرک صحبت شد جواب دادند بعداً من است و من مسئول هستم اما اگر حالا بپرسید میگویند من نمیدانم و فرامین را امضا میکند و همینطور سایر کارها مانده تا وزارت ماله اینجا حاضر نشوند رسوا و جواب در این خصوص ها نمایم تکلیف معلوم نخواهد شد همچنین در خصوص حقوق تشویش هم باید وزارت جنک حاضر شود ولی عیب کار اینجاست که تمام وزرا رسماً مسئول هستند نه رسماً اگر رسماً مسئول بودند ایداً اقدام بایستگوه کارها نمیکردند و فرامین را امضا نمیکردند . یکی دیگر اظهار داشت که جهت مسامحه یک اندازه نزد همه آقایان باید معلوم باشد تا حال بکمال از سال نو گذشته و همین مسامحه یکماه دیگر هم میگردد از آن طرف هم حکام اقدام بکارهای سابق خودشان کرده و از باب قبول هم در حیالات خود دخالت می نمایند آنوقت می گویند امسال که وقت گذشته شما مشغول کار باشید باشد برای سال آینده و یکی دیگر از مسامحه چنین اظهار داشتند این مذاکرات که شده تماماً صحیح ولی باید حرف نباشد و نتیجه بدست آورد آقا میرزا ابراهیم زنجانی لایحه نوشته اند که در همین خصوصها است خواننده شود در این موقع وکیل خوانسار ورود بمجلس نمودند آقا سید محمد تقی ایشان را معرفی کردند باینطور آقا شیخ محمد باقر که از اجله علماء خوانسار و کالت از طرف اهالی ایجاد کرده، مجلس کمال مسرت را از ورود ایشان دارد . تمام و کلا تیریک گفته و مزایای بیضویت مجلس پذیرفته شد و لایحه آقا میرزا ابراهیم زنجانی قرائت گردید که مختصراً اشار داشت باینکه آنچه لوایح قانونی و غیره نوشته شده تماماً فهرست شده چاپ کرده بود کلاهی چند که همه بدانند نیز آنچه نوشته شده در بعضی همایونی رسیده ولی هنوز امر نشده فهرست علیحده شود و همچنین آن عنوانهایی که گفتگوی آن قطع و تمام شده اما بعضی فرستاده نشده فهرست علیحده شود که بعضی همایونی فرستاده شود و نیز مطالبی که گفتگوی آن قطع نشده فهرست جدا گانه شود مذاکره آنها شده ناقص نماند و مطالبی که مهم است و هنوز هیچ در مجلس عنوان نشده فهرست شده بارها بایستگوه غلام در تحت مذاکره آید دیگر آنکه آقایان و کلاهی بنوبت نطق بنمایند و نیز وقت مجلس را وسعت بدهند .

در اینخصوص ما مذاکرات بیان آمد یکی از وکلایان کردند وظیفه که میخواستند اجری شود ترتیب آن همین است که در این لایحه نوشته شده . یکی دیگر بیان نمود چون فراین لایحه از وسعت وقت مجلس نوشته شده پس خوب است وقت مجلس معین شود که در آن ساعت همه حاضر گفته و مشغول مذاکره کردند جواب داده شد همین ساعت و وقت مجلس وظیفه جناب رئیس است . یکی دیگر اظهار کرد بر فرض از

صبح بیاید تا دو ساعت از شب وقت گفتگو نمایم مهربی نشود فایده اش چیست الان حال این محکمت در نظر من است .

یکی از وکلا چنین عنوان نمود که در اوایل ماه صفر تظلمی از همان شده بود و بتوسط من بوزارت داخله داده و حکم آنرا مشیر دربار نوشته اند و از آن وقت تا کنون نزد ایشان مانده و هر وقت مرا می بینند دعوت بطاقه خودشان نموده میگویند یک چیزی هم برای من بیاورید و منم سابقاً رشوه میدادم . ولی از آن وقتیکه قانون رشوه نوشته شده نمیتوانم چیزی بدهم و حکم هم در نزد مشیر دربار مانده این است حال امکانی که صادر میشود . بعضی گفتند این مطلب شخصی است نباید در اینجا مطرح شود و یکی دیگر از وکلا عنوان نمود چنین مذاکره شده که در مطلب مهم حرف بزنیم حال سه ماه است که از وزارت داخله استرداد اسرای قوچان را خواسته ایم که؟ چه کرده اند؟ و چه اقدام نموده اند و چند دفعه وعده دادند کدام نتیجه را بپسندید آیا این مطلب مهم نیست ؟

جواب داده شد که هر وقت از استرداد اسرا صحبت میشود پای آصف الدوله را داخل نموده مذاکره او میشود که باید در مجلس حاضر شود پانصد مطلب شخصی شده مقصود از میان میروید باید بهر طوری که هست استرداد اسرا را چنانچه خواهیم گفتند تا وزارت داخله را نخواهیم بجهت استرداد اسرا تکلیف معلوم نمیشود پس خوب است برای روز پنجشنبه دعوت شود جواب داده شد که روز پنجشنبه را وزیر ماله خواهند آمد . باشد برای روز شنبه و گفتگو از مسامحه وزرا شد گفتند همه این طور نیستند جناب وزیر ماله و جناب وزیر علوم و حضرت والا وزیر عدلیه مشغول کارند و یکی از وکلا اظهار کرد مطلب متفرق شد آقایان باید بدانند که در گفتگو باید تا روز پنجشنبه و شنبه صبر نمایم روز پنجشنبه با وزارت ماله در خصوص تبدیل ماله و غیره مذاکره میشود تا روز شنبه و یکشنبه تکلیف معلوم خواهد شد .

در این موقع دو اده از نظامنامه بلدی باقی مانده بود قرائت شد عموم تصویب نمودند و در رای منتشر گردیده اخذ رای شد از اینقرار . (ورق سفید ۶۹) (ورق سیاه ۱۰) (امتناع ۱۰) بلز صحبت و مذاکره از همین وقت مجلس شد . یکی از وکلا چنین عنوان نمود جناب رئیس جمعی از وکلا دو خواهش دارند یکی همین وقت مجلس و یکی هم طلبی که در مجلس آتی مطرح ملنا کرد . خواهد شد در آخر مجلس روز قبل اطلاع داده شود که وکلا بدانند در مجلس آینده در چه خصوص گفتگو خواهد شد .

رئیس جواب دادند فعلاً در مجلس روز پنجشنبه گفتگوی عمل ماله خواهد شد در خصوص وقت مجلس هم مکرر گفته شد از سه بفرموده اند ولی آقایان و کلا لا دو روز تریقیه بدهند .

احسن الدوله تقرباً عرضی که با جناب رئیس میرسد صاحبان آن معلوم نیست و اسباب گرفتاری شده اجازه بدهند آن لایحه که در این باب نوشته شده

قرائت و تصویب نمایند اعلان شود پس از اجازه رئیس آقا سید محمد تقی لایحه را خوانند فی الجمله مذاکره در مواد آن شد تصویب کردند که اعلان شود و یکی از وکلا استفسار نمود که آیا اعضاء انجمن هرا یض حق دارند در مطالب هرا یضی که با انجمن داده میشود دخالت نموده تعقیب نمایند یا فقط حق ارجاع را دارند اگر فقط همان رجوع کردن جواب هرا یض بهر وزارت خانه که متعلق است باشد این کار را بکنند منشی هم میتواند از عهد بر آید دیگر لازم نیست عده از کلاهی محترم در انجمن هرا یض بجهت این کار باشند جناب رئیس جواب دادند معمولاً همه جا این است که اعضاء انجمن هرا یض داخل در امر حکومت و اجری نمیشوند ولی کسب اطلاع مینمایند البته اینجا هم هر چه میتواند باید تعقیب نمایند .

لایحه که آقای احسن الدوله در خصوص انتظام انجمن هرا یض نوشته بودندند .

(۱) بموم اهالی محترم ایران اعلان میشود که از این بیمه هر یک از افراد ملت مطبوعی یا شکایتی راجع بمجلس مقدس شورای ملی و یا انجمن های باثباتی و ولایتی داشته باشد از روی حقیقت بطور انحصار صلحاً و بدون حشو و زوائد نوشته و خودش را بتوسط یک نفر از معروفین آن محل معرفی کرده جا و مکان خود را بطور واضح یادداشت نماید که برای رسانیدن جواب در دستخاها اسباب شبهه و اختلاف فراهم نیاید .

(۲) در تهران برای سهولت تسلیم هرا یض یک صندوق هرا یض بدو ارضان مجلس مقدس شورای ملی نصب خواهد شد تا صاحبان هرا یض بمطالعای هرا یض خودشان را تسلیم نمایند .

(۳) از این بیمه مقرر است که در طهران اعضاء محترم انجمن هرا یض از چهار ساعت بظهر مانده در سر خدمت معوله بخود حاضر و در روز های معینه ذیل مطالب هرا یض را قرائت کرده بجاهای لازمه رجوع نمایند بفرار روزهای متبر که (شنبه) (یکشنبه) (سه شنبه) (پنجشنبه)

باز صحبت از تعیین وقت مجلس شد یکی از وکلا عنوان نمودند که جناب رئیس رسماً اخبار فرمایند که از مجلس آتی وقت مجلس از ساعت سه بفریب مانده است رئیس باز جواب دادند که من شخصاً حاضرم اگر سایر آقایان هم آنوقت بیایند مجلس منعقد میشود . یکی دیگر از وکلا چنین بیان کرد خوب است برای هر کس سر ساعت حاضر نشد تکلیفی معین کرد . اینطور که در مدت یکماه هر گاه کسی ربع اجاسات را دیر آمد استمهاف بدهد یکی از وکلای رشت بیان نمود خوب است هر وقت حقوقی برای وکلا معین شد آنوقت این قرارداد را بکنند . سپس یکی از وکلا چنین تقریر کرد اینجا مکرر گفته شد ساعتی معین شود که در آن ساعت و کلا تماماً حاضر شده و شروع بکار شود این بکلی غلط است مجلس ابتدا ساعت معین ندارد گفتگوهائی که میشود باید صورت آنرا در مجلس قبل بدهند آنوقت مقدار گفتگوی در آن مطلب معلوم میشود همه روز جناب رئیس میفرمایند در فلان ساعت حاضر شوید پس معین شدن ساعت بسته بآن مطلب است

که مذاکره خواهد شد در همین چند روز در لندن مجلس (۲۷) ساعت طول کشید در مجلس مطلب مبین شود زمان از روی آن مطلب مبین خواهد شد در اینصورت بطور متعادل میشود تا مبین نمود برای تعیین وقت مجلس مجلس هیچ زمان وقت ندارد پس مهم این است مقدار مطالبی که گفتگو خواهد شد قبل از وقت اظهار خود آنوقت مقدار زمان تعیین میشود کار را باید از راه و روش طبیعی نمود وقتی که چیزی است نمیشود وقت کلی برای او مصرف کرد پس عقیده من این است صورت نطق مجلس پیش از وقت مبین گردد که در خانها مباحثه و مذاکره شود.

پس از قریحه جمله مذاکره در این باب یکی دیگر از وکلا چنین اظهار کرد اینطور که گفته شد صحیح است سایر جاها پر در کرام دارد ولی اینجا چون فعلا مرتب نیست این است گفته شد وقتی مبین شود که لااقل در آنوقت حاضر شوند و کار فوق العاده هم در انجمن باشد. در این موقع آقای سید محمد مجتهد تلگرافی از کاشان آمده بود دادند قرائت شود خوانده شد خلاصه آن قریب باین مضمون بود (از کاشان توسط حضرت حجة الاسلام آقا میرزا سید محمد مجتهد بهیئت اجامیه مجلس مقدس شورای ملی جان تشاران در بازار یهود که آید داخل بازار مسلمین نیست هدایای سال است مشغول کسب هستیم حال بعضی از اشرار مسلمین مزاحم شده و تهدید لال مینمایند اینجا تلگرافخانه آمده و جان جان تاران در خطر است بفریاد برسید) (اعضاء جماعت یهود) رئیس چنین عنوان نمودند آقایان و کلای کاشان باید بدانند که این محل سکنا آنها بوده یانه یکی از وکلای کاشان جواب دادند که این محل در اجاره آنها است گفتند در این صورت کسی حق مزاحمت ندارد و قرائت تلگراف همزبور بوزارت داخله فرستاده شود که موجبات آسایش و رضین را فراهم آورند و خود آقای سید محمد بعضی امیدواری آنها یک جواب مختصری مغایر فرمایند. در خصوص وکیل ایلات مذاکره بیان آمد پس از قریحه جمله گفتگو یکی از وکلای ایلات اینطور داده شود که ترتیب انتخاب وکلای ایلات اینطور داده شود که هر ایلی یک نفر بفرستد با انجمن ایالتی که در تحت حکومت آن هستند و بعد یک نفر از وکلای ایلات در انجمن ایالتی با اکثریت آراء منتخب شده اینجا فرستاده شود جمعی تصدیق کردند که این ترتیب خوب است.

پس از این مذاکره این شد که شجاع السامان بریاست ایل بختیاری مامور شده از قراری که میکنند مشارالیه برود اسباب تولید فساد خواهد شد چند نفر از وکلا که از ترتیب ریاست ایل بختیاری اطلاع داشتند جواب دادند که رفتن مشارالیه باعث فتنه نخواهد شد.

سپس یکی از وکلا عنوان نمود که جواب این عراقی ما را که از دست حاج آقا محمد حسن عراقی شاکمی هستند چه باید داد اوقات مجلس رضایع کرده اند آقا میرزا سید محمد مجتهد فرمودند که حاج آقا محمد حسن را دولت خواسته ولی گویا او درآمدن مسامحه دارد دیک بلوای جعلی فراهم آورده است

یکی از وکلای ایلات اینطور اظهار نمود این نامه که از ایلیکها بشماره شده تصایفد وضع خواهد شد جناب آقا فرمودند میدانم از کیا اشاره شده ولی قبول نشده و نخواهد شد مجلس باید جناباً اخبار او را از دولت بپرواند و در اینوقت مجلس ختم گردید.

مذاکرات روز پنجشنبه ۱۱ شهر

ربیع الاول ۱۳۲۸ دارال شورای ملی
امروز وزیر عالی بر حسب دعوتی که از طرف مجلس شده بود در دارال شورای ملی حضور بهم رسانیدند.

بدو یکی از وکلا از ابیات گندمیکه باید دولت بکمیانی نان بدهد عنوان کرد باینطور.
آن روز یکی وزارت داخله شرعی بمجلس معترم در خصوص گندم نوشته بود در باب گندم بدهی دولت چنین نوشته بود که باید اتمام این مسئله از وزارت مالیه خواسته شود حال که وزارت مالیه حضور دارند سؤال میشود تکلیف گندم بدهی دولت چه شد عمل نان غلی می فروش است و کمیانی هم درست از عهده بر نمی آید.

وزیر مالیه جواب دادند آن گندم میکسه باید ملاکین بدهند صورت آنرا نوشتیم حاجب الدوله مامور شدند که بگیرند و بکمیانی برسانند. اما در خصوص گندمیکه از ابیات خالصات باید داده شود هفت هزار تومان از ابیات کرایه حواله دادیم که گندم حمل کرده بیآورند حالا اگر مسامحه بشود از طرف مأمورین است یکی از وکلا سؤال نمود مشغول شده اند بدادن گندم؟

یکی از روسای کمیانی چنین جواب داد باز گندم بدهی دولت هفت هزار خروار و کسری است حال بهمه جهت هزار دهفتصد خروار محصل در خالصه مبین شده باقی محصل ندارد.

باز همان وکیل که بدو عنوان گندم را کرد اظهار داشت که مقصود از این بیان این است که زودتر این گندم بکمیانی برسد که عمل نان خیلی مقشوش است و مردم نان میخورند.

وزیر مالیه جواب دادند اگر کار با بکنفر وزارت مالیه باشد هیچ اشکال ندارد ولی کسی دیگر هم مداخله دارد و آنها هم مشغول هستند در انتظار چنین می آید که از یک نفر کار ساخته میشود.

یکی دیگر از وکلا چنین عنوان کرد در سوء کمیانی اگر اینجا هستند که سؤال و جواب شود والا این گفتگوها فایده ندارد این يك قراردادی است ما بین دولت و کمیانی و مخصوصاً در آن قرار داد شرط شده که اگر دولت تمام گندم را برساند خود کمیانی اگرها جاست خریداری نموده قیمت آنرا از دولت دریافت دارد و این شرط برای همچو روز بود که دکانهای نانوانی منصرف بهیست دکان نباشد نه برای اینکه دولت گندم را از خروار خرواری پنج تومان بکمیانی بدهد یکی از روسای کمیانی چنین جواب داد که شما این مسئله را دانسته میگوئید با نمانسته آن شرط این طور است که دولت گندم بقیه روز بفرود و تحویل بکمیانی بدهد و اگر نتوانست آنوقت کمیانی خودش بفرود و نقداً قیمت آنرا دریافت نماید.

جمعی گفتند اینطور نیست و بعضی از روسای کمیانی که بودند گفتند همین طور است مذاکرات

از یاد شده است اینطور صورت گرفت که نامه را ابراز کرده خواهند بود.

شرط خشم آن قریب باین مضمون بود.
حضرت مستطاب اشرف صدر اعظم مد غله متعهد است چنانچه از مقدار بازنده هزار خروار گندم بدهی دولت که از تاریخ امضای قراردادنامه تا دو ماه باید تحویل کمیانی بشود چیزی کرداشته باشند و در انبار دولتی نباشد آن باقی مانده را بقیه عاده خریداری و تحویل بکمیانی نمایند هر گاه در مدت يك ماه خود دولت خریداری نکرد کمیانی مجاز است بهر منطه که بتواند و کالتاً از طرف دولت گندم خریداری نموده و وجه نقد دریافت دارند.

جمعی گفتند بموجب این شرط کمیانی قصور کرده باید گندم برساند.

یکی از روسای کمیانی جواب داد این گندمیکه باید دولت برساند دو گندم است ده هزار خروار صال ملاکین است و پانزده هزار خروار مال خود دیوان این شرط برای پانزده هزار خروار دیوانی است مال ملاکین که دیگر شرط ندارد آنرا برانسانند و شرط دیگر هم برای دولت بود برای حمل و نقل گندم آن روزم در فرودین در همان گندم است ولی مال نیست که حمل شود و علاوه اینکه شرط شده کمیانی مجاز است گندم بفرودین در صورتی حاضر است که از این بیست و پنج هزار خروار گندم که باید دولت برساند دوسه هزار خروار اگر کسر آمد کمیانی خریداری نماید نه دوازده هزار خروار.

یکی از وکلا اظهار داشت همه اینها صحیح ولی تشکیل این کمیانی مشیر برای امروز بود که اگر از صد هزار خروار گندم یکم هم نرسیده باشد خودش گرفته بدهد و مردم را بی نان نگذارد.

یکی دیگر اظهار کرد که اگر دولت مساعدت نکند کمیانی قدرت دارد بیانه جواب داده شد قدرت پول است باز مذاکرات زیاد در این خصوص شد همان وکیل که ابتدا عنوان نان را کرده بود چنین اظهار داشت که جناب وزیر مالیه فرمودند از روی این قرار داد باید رفتار شود از این قرارداد معلوم میشود که هر گاه گندم دیوان نرسید کمیانی خرید و پول آنرا دریافت دارد ولی واقعاً آن روز قیمت گندم از امروز کمتر بوده و حالا ضرر کمیانی میشود باید دولت مساعدت نموده گندم را برساند اما کمیانی هم قرار داده باید نان مردم این شهر را برساند و این مردم نان میخواهند.

در این موقع کسی دیگر خواست نطق کند همین وکیل اعتراض نمود که ما مکرر گهتیم تقصیر تند نویسان روزنامه است که درست مذاکرات را ضابطه نمیکند ولی آنها هم تقصیر ندارند باین ترتیب البته کسی نمیتواند درست ضبط کند.

و یکی دیگر از وکلا اظهار داشت پلی چند دفعه ما اعتراض بیدر روزنامه مجلس نموده ایم ولی مدیر معترم آن از همه جهت صبراً و منزه است تند نویسان نمیتواند درست نطقها را ضبط کنند و جمعی نیز تصدیق کردند که همین طور است سپس عنوان شد که با این مذاکرات در اینجا نمیشود اصلاح کرد باید در انجمن ملیه با حضور وزیر مالیه و وزارت داخله و شرکاء کمیانی و وکلا قرار داد این کار را بگذارند گفتند معلوم شود تا چند روز دیگر میشود که